

www.instante.justice.md

CURTEA DE APEL CENTRU

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Teilor 4
e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 409 209

№

4-35/34-10/25

din

20.11.25

№ dosar. 1a-980/25

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Adresa: mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu, 28
MD-2004

Prin prezenta, Curtea de Apel Centru, expediază în adresa dumneavoastră cererea avocatului Moraru Sergiu și copia actelor cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției de la art. 181² alin. (5) art.334 alin.(3) Codul penal a Republicii Moldova.

Anexe:

- Cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.
- Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.
- Încheiere colegiului Penal al Curții de Apel Centru nr. 1a-980/2025 din 12 noiembrie 2025.
- Opinie separată.

Judecătorul

Curții de Apel Centru

Proca Mihail

Ex: Ștefănuță Victoria

SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

1. Nume: MORARU

2. Prenume: Sergiu

3. Funcția: Avocat, CABINETUL AVOCATULUI „SERGIU MORARU”

B. Informații pertinente despre cazul dedus Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău;

Pe rolul Curții de Apel Centru (PIGD: nr.1-23087618-02-1a-21102025), se află în examinare apelul împotriva sentinței Judecătorei Chișinău sediul Buiucani din 30.09.2025 în cauza penală de acuzare a Marinei Tauber, fiindu-i imputate, *inter alia*, două capete de acuzare bazate pe art. 181² alin. (5) din Codul penal (precum că, ar fi organizator la infracțiunea în discuție). Acest articol prevede răspunderea penală pentru, acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic, a grupului de inițiativă sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale.

În calitate de apărător al Marinei Tauber, voi reda mai jos unele circumstanțe despre cazul dedus judecății, circumstanțe care sunt relevante în contextul examinării prezentei excepții de neconstituționalitate.

Potrivit Rechizitoriului în cauza penală nr.2023970193, partea acuzării incriminează art.30, 42 alin. (3), 45, 181² alin.(5) Cod penal, adică **acceptarea, în calitate de organizator, cu bună știință a finanțării concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat, în formă prelungită**, în legătură cu participarea Marinei Tauber în calitate de concurent electoral în cadrul campaniei electorale pentru funcția de primar al mun. Bălți, în perioada 25.10.2021 – 05.12.2021, context în care, la pag.295-296 din Rechizitoriu, se invocă în mod arbitrar că inculpata Tauber Marina a acceptat cu bună-știință finanțarea campaniei electorale, a concurentului electoral al Partidului Politic „ȘOR” în sumă de 9 752 000 lei, din partea unui grup criminal organizat condus de Ilan Șor, având în calitate de membri pe Tudor Balițchi, Himici Igor, Petrov Alexandr, Racu Serghei, Guțuleac Victor, dar și alte persoane neidentificate, care s-au reunit în prealabil în componența respectivă în perioada anului 2019, cu scopul de a săvârși mai multe infracțiuni, inclusiv finanțarea ilegală a Partidului Politic „ȘOR”.

Acuzarea mai reține în rechizitoriu și faptul că mijloace bănești în sumă de 9 752 000 lei, au fost distribuite pe parcursul a 2 luni de campanie electorală către întreg efectivul Partidului Politic „ȘOR”, în scopul de a face agitație electorală și a atrage câți mai mulți alegători de partea sa, achitând în acest sens *remunerări necontabilizate sub formă de salarii neoficiale „în plic”*.

La fel, Marinei Tauber i se mai reține în concurs comiterea aceleiași infracțiuni prevăzute la art.30, 42 alin. (3), 45, 181² alin.(5) Cod penal, adică **acceptarea, în calitate de organizator, cu bună știință a finanțării partidului politic din partea unui grup criminal organizat, în formă prelungită**, în

următoarele împrejurări: Tauber Marina, deținând funcția de vicepreședinte al Partidului Politic „ȘOR”, fiind persoană care gestionează administrativ și financiar partidul, în perioada 01.01.2022 – 01.05.2023, a acceptat finanțarea partidului din partea grupului criminal organizat condus de liderul, Ilan Șor, în sumă de 195 518 013 lei, pe care i-a folosit în finanțarea activității Partidului Politic „ȘOR” și promovarea intereselor liderului grupului criminal organizat, Ilan Șor, efectuând în acest sens prin intermediul membrilor de partid acțiuni de ordin organizațional, logistic și politic, cum ar fi: racolarea, transportarea și remunerarea persoanelor participante la protestele organizate în fața diferitor entități publice din mun. Chișinău, *achitarea salariilor neoficiale și necontabilizarea membrilor de partid și activiștilor*.

C. Obiectul sesizării

Obiectul prezentei sesizări privind excepția de neconstituționalitate îl constituie art. 181² alin. (5) din Codul penal, normă care incriminează acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic, a grupului de inițiativă sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale.

Verificarea constituționalității acestui tip de acte normative (în speță, a unor prevederi din Codul penal) ține de competența *ratione materiae* a Curții Constituționale, potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

Tot în acest compartiment, se reține că una dintre condițiile prevăzute pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (A se vedea: Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, §82; Hotărârea Curții Constituționale nr.10 din 3 noiembrie 2022, §27). Prin urmare, norma contestată trebuie să aibă incidență în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată (A se vedea: Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, §78).

Cu privire la condiția aplicabilității prevederilor contestate în fața instanței în care s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, este de remarcat că Tauber Marina este acuzată în baza art. 181² alin. (5) din Codul penal.

Această învinuire generează repercusiuni negative asupra drepturilor constituționale ale persoanei. Instanța sesizată urmează să verifice temeinicia acestei acuzații. Deci, este îndeplinită și condiția aplicabilității prevederilor contestate în fața instanței în care s-a ridicat excepția de neconstituționalitate.

Prevederile contestate au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate. Este vorba de sesizarea nr. 42g/2025. Însă, prin Decizia nr. 21 din 13 februarie 2025, Curtea Constituțională a declarat inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.181² alin. (5) din Codul penal, ridicată de dl avocat Anatolie Pitel, în interesele dnei Irina Lozovan, în dosarul nr. 1-2787/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani. Problema pusă în discuție în cadrul sesizării nr. 42g/2025 a fost omisiunea reglementării calității speciale a subiectului infracțiunii, fapt care ar permite

aplicarea normei în privința unui cerc larg de subiecți, inclusiv în privința persoanelor care nu ar avea atribuții privind gestionarea finanțelor partidului. La rândul său, Curtea Constituțională a notat următoarele:

„22. Având în vedere critica autorului sesizării, potrivit căreia legislatorul ar fi omis să prevadă subiectul infracțiunii în discuție, Curtea consideră că stabilirea unei liste exhaustive a subiecților cărora le poate fi aplicat textul contestat de autorul excepției ar putea genera situații de impunitate în cazuri care ar justifica, în mod rezonabil, tragerea la răspundere penală. De exemplu, deși trezorierul este persoana responsabilă de finanțele partidului politic, potrivit articolului 25 alin. (3) din Legea privind partidele politice, Curtea consideră că eventuala includere a acestuia în calitate de subiect special al infracțiunii ar conduce la impunitate față de persoanele neincluse în lista subiecților infracțiunii, însă care ar fi acceptat cu bună știință finanțarea ilegală a partidului (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr.89 din 25 iulie 2023, § 24; DCC nr.194 din 21 decembrie 2023, § 24; DCC nr. 87 din 25 iulie, 2024, § 23).

[...]

25. Prin urmare, Curtea notează că le revine instanțelor de judecată să stabilească în fiecare caz particular, pe baza circumstanțelor factuale relevante și a probelor administrate, dacă acțiunile unei persoane concrete întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la articolul 181² alin. (5) din Codul penal.

26. Curtea constată că, sub aparența unor critici referitoare la afectarea normelor constituționale, autorul excepției pune în discuție modul în care au fost încadrate juridic faptele incriminate inculpatei. În acest context, Curtea reiterează că aspectele legate de aplicarea legii nu țin de competența sa (a se vedea DCC nr. 83 din 17 iunie 2022, § 29). Această competență le revine instanțelor de judecată.

27. În consecință, din argumentele autorului excepției, Curtea nu constată vreo ingerință în articolele 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție.”

Totuși, faptul că anterior Curtea Constituțională a fost sesizată să se pronunțe în privința art. 181² alin. (5) din Codul penal, nu poate să constituie un impediment pentru a solicita efectuarea controlului de constituționalitate al acestui articol din perspectiva altor critici de neconstituționalitate.

În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție care să conducă la admisibilitate. Pentru consolidarea acestei afirmații facem trimitere la jurisprudența anterioară a Curții Constituționale, în mod special, a se vedea: Decizia Curții Constituționale nr. 40 din 8 mai 2018, § 18; Decizia Curții Constituționale nr. 124 din 25 noiembrie 2019, § 17; Decizia Curții Constituționale nr. 25 din 2 martie 2020, § 19; Decizia Curții Constituționale nr. 131 din 19 noiembrie 2020, § 20 etc.

Așa cum se va demonstra mai jos, această excepție de neconstituționalitate vizează aspecte noi, în raport cu care Curtea Constituțională nu s-a pronunțat.

Este de remarcat că excepția de neconstituționalitate este ridicată de reprezentantul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza art.135 alin.(1) lit.a) și lit.g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Una dintre condițiile obligatorii pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental (Hotărârea Curții Constituționale nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 20; Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 38; Hotărârea Curții Constituționale nr. 16 din 20 mai 2021, § 31).

Verificarea incidenței unui drept fundamental se face la etapa admisibilității sesizării, prin prisma argumentelor autorului sesizării.

În primul rând, vom invoca incidența art. 1 alin. (3) din Constituție, care garantează preeminența dreptului și art. 23 alin. (2) din Constituție. Întrucât, art. 1 alin. (3), art. 23 alin. (2) din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare, prezenta excepție de neconstituționalitate urmează a fi examinată prin prisma art. 22 în combinație cu art. 1 alin. (3) și art.23 alin. (2) din Constituție.

Prevederile articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție garantează standardul calității legii penale substanțiale (Decizia Curții Constituționale nr. 93 din 7 iulie 2022, § 21). În argumentare, consemnăm că preeminența dreptului presupune, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice. În special în materie penală, dispozițiile art.22 din Constituție, împreună cu prevederile art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a stabilit că art.7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (A se vedea: Rohlena v. Cehia [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; Vasiliauskas v. Lituania [MC], 20 octombrie 2015, § 153; Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 45). Această afirmație este valabilă și în contextul art.22 din Constituție.

În acest sens, Curtea Constituțională constată că principiul legalității incriminării și a pedepsei penale presupune, prin definiție, că nicio faptă nu poate fi considerată infracțiune dacă nu există o lege care să o prevadă (*nullum crimen sine lege*) și că pedepsele nu pot fi aplicate dacă nu sunt prevăzute de lege (*nulla poena sine lege*). Legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei în materie penală (Hotărârea Curții Constituționale nr. 39 din 21 decembrie 2021, §§33-35).

La rândul său, art. 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile (Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 42).

De altfel, printr-o bogată jurisprudență, Curtea de la Strasbourg a statuat că noțiunea de „drept” folosită la art.7 corespunde celei de „lege” care apare în alte articole din Convenție și înglobează atât prevederile legale, cât și practica judiciară, presupunând cerințe calitative, îndeosebi cele ale accesibilității și previzibilității (A se vedea: Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în cauza *Cantoni împotriva Franței*, § 29, Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în cauza *Coëme și alții împotriva Belgiei*, §145, Hotărârea din 7 februarie 2002, pronunțată în cauza *E.K. împotriva Turciei*, § 51, Hotărârea din 29 martie 2006, pronunțată în cauza *Achour împotriva Franței*, §41 și 42, Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României*, §33 și §34, Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în cauza *Kafkaris împotriva Ciprului*, §140, Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în cauza *Sud Fondi SRL și alții împotriva Italiei*, §107 și §108, Hotărârea din 17 septembrie 2009, pronunțată în cauza *Scoppola împotriva Italiei* (nr.2), §93, §94 și §99, Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, §78, 79 și 91). Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că semnificația noțiunii de previzibilitate depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Principiul previzibilității legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă.

Așa cum este formulat art. 181² alin. (5) din Codul penal, acesta generează o ingerință, care urmează a fi analizată în fond prin prisma art. 22 în combinație cu art. 1 alin. (3) și art.23 alin. (2) din Constituție. Aici se atestă o incertitudine atât pentru subiecții oficiali de aplicare în concret a legii penale, cât și mai ales pentru destinatarii ei (a legii penale). Această incertitudine deschide calea abuzurilor, între altele, în ipoteza în care art. 181² alin. (5) din Codul penal ar viza și o remunerare a persoanelor care fac parte dintr-un partid politic (*i.e.* remunerarea neoficială, cu salariu în plic, așa cum se reține în *Rechizitoriu*), în condițiile în care în Republica Moldova nu există o listă de grupuri criminale sau de organizații (asociații) criminale și, mai mult, există exigențe (reglementate prin alte legi) referitoare la modul de finanțare a partidelor.

În alt context, invocăm și art. 54 din Constituție. Potrivit art.54 alin. (2) din Constituție, ingerințele într-un drept fundamental trebuie să urmărească realizarea unuia sau mai multor din următoarele scopuri legitime: protecția securității naționale, asigurarea bunăstării economice a țării, asigurarea ordinii publice, în vederea prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protecția drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidentiale și garantarea autorității și imparțialității justiției.

Deoarece art. 54 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare, urmând a fi aplicat în combinație cu normele constituționale care garantează un drept fundamental (Decizia Curții Constituționale nr. 34 din 23 martie 2020, § 21), în cele ce urmează vom demonstra incidența unui drept garantat de Constituție.

Întâi de toate, vom invoca incidența art.20 și art. 26 din Constituție.

Or, imprevizibilitatea dispoziției de la art. 181² alin. (5) din Codul penal, aduce o ingerință în dreptul la apărare, garantat de art. 26 din Constituție, precum și a dreptului la un proces echitabil, garantat de art. 20 din Constituție. Afirmatia în cauză este consolidată prin prisma art. 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană, care exprimă necesitatea acordării unei atenții deosebite notificării persoanei în cauză cu privire la „acuzatia” care i se aduce. Actul de acuzare joacă un rol hotărâtor în trimiterea în judecată: de la comunicarea acuzațiilor, persoana învinuită este oficial înștiințată în scris cu privire la baza juridică și factuală a acuzațiilor care i se aduc (*Kamasinski împotriva Austriei*, §79; *Pélissier și Sassi împotriva Franței* (MC), §51). Mai mult ca atât, art. 6 § 3 lit. a) din Convenție recunoaște acuzatului dreptul de a fi informat nu numai cu privire la „cauza” acuzației, adică faptele materiale de care este acuzat și pe care se bazează acuzația, dar și la „natura” acuzației, adică încadrarea juridică a faptelor în cauză (*Mattochia împotriva Italiei*, Hotărârea din 25 iulie 2000, §59; *Penev împotriva Bulgariei*, Hotărârea din 7 ianuarie 2010, §33 și §42).

Pentru că dispoziția art. 181² alin. (5) din Codul penal este imprevizibilă, persoana nu-și poate exercita dreptul la apărare în mod practic și efectiv, ci de o manieră teoretică și iluzorie. Acest lucru este valabil mai ales pentru garanțiile consacrate la art.6 din Convenție, având în vedere locul proeminent deținut într-o societate democratică de dreptul la un proces echitabil, cu toate garanțiile prevăzute la acest articol (*Zhang împotriva Ucrainei*, Hotărârea din 13 noiembrie 2018, § 59).

În concluzie, prevederile contestate sunt de natură să aducă atingere art.20 și art. 26 din Constituție în combinație cu art. 54 din Constituție.

În alt context, invocăm incidența art. 46 și art.127 din Constituție, care obligă statul și ceilalți titulari ai puterii publice să respecte proprietatea și să se abțină de la orice acțiune ce ar aduce atingere acestui drept (Decizia Curții Constituționale nr. 52/2020, § 21).

Incidența art. 46 și art.127 din Constituție, se explică prin sancțiunea art. 181² alin. (5) din Codul penal. Astfel, norma imputată Marinei Tauber prevede pentru persoana fizică pedeapsa închisorii (*de lege lata*, de la 6 la 10 ani), pedeapsa amenzii (*de lege lata*, de la 6000 la 8000 de unități convenționale) și pedeapsa privării de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

Cu privire la această sancțiune – amenda, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că acestea trebuie considerată ingerință în dreptul de proprietate, pentru că lipsește persoana vizată de o parte din patrimoniul său, adică de suma de bani pe care trebuie să o plătească (A se vedea: *Mamidakis v. Grecia*, hotărârea din 11 ianuarie 2007, § 44; *S.C. Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova v. România*, hotărârea din 18 iunie 2013, § 31).

Prin urmare, prevederile contestate sunt de natură să aducă atingere art. 46 și art. 127 din Constituție în combinație cu art. 54 din Constituție.

Pedeapsa închisorii pe care o riscă persoana în baza prevederilor contestate, cade sub incidența art.25 din Constituție, care garantează libertatea individuală și siguranța persoanei și art.5 din Convenția Europeană, care consfințește dreptul la libertate și la siguranță, pentru că executarea respectivei pedepse presupune privarea de libertate a persoanei. Amintim cu această ocazie că, proclamând „dreptul la libertate”, art. 5 § 1 din Convenția Europeană vizează libertatea fizică a persoanei; scopul său este acela de a se asigura că nimeni nu este lipsit de libertate *în mod arbitrar*.

La fel, imputarea în sarcina persoanei acuzate a art.181² alin. (5) din Codul penal, ar putea constitui o ingerință în exercitarea unui drept protejat de art. 43 din Constituție (dreptul la muncă și la protecția muncii), ca efect al aplicării sancțiunii complementare obligatorii – privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Principiile generale aplicabile în contextul art. 22 din Constituție (în combinație cu art. 1 alin. (3) și art. 23 alin. (2) din Constituție) au fost sintetizate în Hotărârea Curții Constituționale nr. 24 din 17 octombrie 2019, și anume:

„104. Curtea reamintește că preeminența dreptului presupune, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de către Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41).

105. În special în materie penală, dispozițiile articolului 22 din Constituție, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

106. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că articolul 7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (*Rohlena v. Cehia [MC]*, 27 ianuarie 2015, § 50; *Vasiliauskas v. Lituania [MC]*, 20 octombrie 2015, § 153; *Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 45). Această afirmație este valabilă și în contextul articolului 22 din Constituție.

107. În acest sens, Curtea constată că principiul legalității incriminării și a pedepsei penale presupune, prin definiție, că nicio faptă nu poate fi considerată infracțiune dacă nu există o lege care să o prevadă (*nullum crimen sine lege*) și că pedepsele nu pot fi aplicate dacă nu sunt prevăzute de lege (*nulla poena sine lege*). Legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a certitudinii juridice a persoanei în materie penală.

108. Curtea a reținut că principiul în discuție are consecințe atât pentru activitatea de elaborare a normelor penale, cât și pentru procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător. În activitatea legislativă, principiul legalității incriminării și a

pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și (2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența acestuia. Aspectul formal se referă la obligația adoptării normelor penale ca legi organice, potrivit articolului 72 alin.(3) lit.n) din Constituție (HCC nr.12 din 14 mai 2018, §§ 35, 36).

109. Pe de altă parte, principiul analizat le impune subiectelor care au competența aplicării legii penale două obligații esențiale: interpretarea strictă a legii penale și interzicerea analogiei în defavoarea persoanei și, respectiv, interzicerea aplicării retroactive a legii penale, cu excepția legii penale mai favorabile (HCC nr.12 din 14 mai 2018, § 37).

110. Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, i.e. ca aceasta să fie accesibilă și previzibilă (Rohlena v. Cehia [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; Vasiliauskas v. Lituania [MC], 20 octombrie 2015, § 154; Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 48). De altfel, Curtea notează că și articolul 23 alin.(2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

111. Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată dispune de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (Khlyustov v. Rusia, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea publicându-se în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

112. La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme (Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 47).

113. Totuși, Curtea Europeană a menționat că, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă (Del Rio Prada v. Spania [MC], 21 octombrie 2013, §§ 92, 93). Nevoia de a evita rigiditatea excesivă și de a ține pasul cu circumstanțele în schimbare presupune exprimarea unor legi în termeni care sunt, într-o mai mare sau mai mică măsură, vagi, iar interpretarea și aplicarea unor asemenea reglementări depinde de practică (Kokkinakis v. Grecia, 25 mai 1993, § 40). Pe de altă parte, utilizarea unor concepte și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei prevederi legislative conduce la incompatibilitatea acesteia cu exigențele clarității și previzibilității, în privința efectelor sale (Liivik v. Estonia, 25 iunie 2009, §§ 96–104).

114. Cu privire la clarificarea normelor juridice, Curtea Europeană a reținut că dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul procesului de creare a dreptului este o parte bine-consolidată și necesară a tradiției juridice în statele-părți la Convenție. Articolul 7 din Convenție nu poate fi citit ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale prin intermediul interpretării judiciare de la caz la caz, cu condiția ca evoluția care rezultă să fie conformă cu esența infracțiunii și să fie previzibilă în mod rezonabil (*Kononov v. Letonia [MC]*, 17 mai 2010 § 185). Atunci când examinează previzibilitatea unei norme penale, Curtea Europeană trebuie să se asigure dacă interpretarea judiciară a legii penale a continuat pur și simplu o linie perceptibilă a dezvoltării jurisprudențiale (*Dragotoniou și Militaru-Pidhorni v. România*, 24 mai 2007, § 44).

115. În orice caz, instanțele de judecată nu sunt îndreptățite să recurgă la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale sau la o aplicare defavorabilă prin analogie (a se vedea *Navalnye v. Rusia*, 17 octombrie 2017, § 68). O asemenea abordare este interzisă de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană. În consecință, cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interzicerea analogiei defavorabile în aplicarea legii penale urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului.

116. De asemenea, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (*HCC nr.28 din 23 noiembrie 2015*, § 61).”

Așadar, în temeiul art. 22 din Constituție și în temeiul art. 7 din Convenția Europeană, se efectuează un test al calității legii.

Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că art.181² alin. (5) din Codul penal nu trece testul calității legii din perspectiva previzibilității și a garanțiilor împotriva arbitrarului. Întâi de toate, remarcăm că infracțiunea prevăzută la art.181² alin. (5) din Codul penal presupune „acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic, a grupului de inițiativă sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale”.

Din textul dispoziției articolului menționat, se observă că norma incriminatoare nu prevede expres **subiectul infracțiunii**, deși se stabilește cert subiectul finanțat (partidul politic, grupul de inițiativă, concurentul electoral) și subiectul finanțator (grupul criminal organizat, organizația (asociația) criminală).

Sub acest aspect, se reține că exigențele privind finanțarea partidelor politice și, implicit, a membrilor acestora sunt reglementate prin lege organică (a se vedea, în special, *Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice*).

Totodată, finanțarea partidelor politice este, de asemenea, reglementată și de Codul electoral (a se vedea, în special, art.1, art.26, art.58 și art.59 din Codul electoral).

O analiză de ansamblu a dispoziției art.181² alin. (5) din Codul penal coroborată cu actele extrapenale de referință, generează probleme din perspectiva previzibilității și a garanțiilor suficiente împotriva arbitrariului, în legătură cu:

1. Cercul de subiecți

Subiectul infracțiunii de la art.181² alin. (5) din Codul penal are o calitate specială. Aceasta rezultă din pedepsele prevăzute pentru această infracțiune. În concret, art.181² alin. (5) din Codul penal prevede și pedeapsa complementară obligatorie – *privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate*.

În conformitate cu alin. (1) art. 65 din Codul penal, privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate constă în interzicerea de a ocupa o funcție sau de a exercita o activitate **de natura aceleia de care s-a folosit condamnatul la săvârșirea infracțiunii**.

Drept urmare, constatăm că pedeapsa nominalizată are un câmp de aplicare limitat, și anume: doar la acele ipoteze în care făptuitorul a făcut uz de funcția pe care o ocupă sau de activitatea pe care o exercită pentru a accepta finanțarea ilegală (în ceea ce privește episodul ce vizează perioada 25.10.2021 – 05.12.2021, Tauber Marina nu s-a folosit de funcția sa de vicepreședinte de partid).

Astfel, au fost considerate nelegale soluțiile potrivit cărora inculpatul a fost condamnat la pedeapsa complementară menționată, chiar dacă acesta nu s-a folosit în activitatea infracțională de funcția sau activitatea pe care acesta o desfășura în mod normal*.

Mai mult, în jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană statuează că imperfecțiunile legislative legate de stabilirea pedepsei nu pot fi suportate de către făptuitor (a se vedea, de exemplu, *Alimuçaj v. Albania*, 7 februarie 2012, § 161; *Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, § 57).

De lege lata, trezorerul este persoana responsabilă de gestionarea finanțelor partidului politic, potrivit art.25 alin. (3) din Legea privind partidele politice. Prin urmare, persoanele care nu sunt responsabile de finanțele partidului politic, dar mai ales, care nu au tangență cu identificarea surselor de finanțare și recepționarea/primirea finanțării, nu pot cădea sub incidența normei de la art.181² alin. (5) din Codul penal. În caz contrar, s-ar ajunge la situații absurde, cum ar fi ipoteza când procurorul ar susține că paznicul sau șoferul partidului ar fi comis infracțiunea în discuție. Acest lucru se datorează lipsei mențiunii privind subiectul infracțiunii. În așa fel, se atestă o imprevizibilitate.

* Bulai C., Mitache C. ș.a. *Drept penal. Partea generală. Culegere de probleme din practica judiciară pentru uzul studenților*. Ediția a VII-a revăzută și adăugită. București: Universul Juridic, 2012, p.36.

Deși aspectul privind subiectul infracțiunii prevăzute la art.181² alin. (5) din Codul penal a fost analizat de către Curtea Constituțională în Decizia sa nr. 21 din 13 februarie 2025, nu putem să nu remarcăm o inconsecvență. Astfel, în decizia menționată, Curtea Constituțională recunoaște că trezorerierul este persoana responsabilă de finanțele partidului politic, potrivit art.25 alin. (3) din Legea privind partidele politice, însă nu a considerat indispensabil stabilirea expresă a acestui fapt în norma contestată, întrucât, potrivit Curții, eventuala includere a acestuia în calitate de subiect special al infracțiunii ar conduce la impunitate față de persoanele neincluse în lista subiecților infracțiunii (Decizia Curții Constituționale nr. 21 din 13 februarie 2025, § 21). Ca o paranteză, această omisiune putea fi suplinită printr-o formularea generică, e.g., persoana care are competența/persoana împuternicită cu atribuții de acceptarea finanțarea partidului, astfel încât să fie capabilă să se ajusteze (să țină pasul) la modificările frecvente extrapenale și la schimbările din societate.

Cu alte ocazii, Curtea Constituțională a avut o abordare diferită. Pentru comparație, în Decizia nr. 23 din 28 martie 2024, Curtea Constituțională nu a considerat problematică sau că ar restrânge câmpul de aplicare al normei, indicarea expresă a subiectului infracțiunii (adică, persoană cu funcție de răspundere ori de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală) prevăzute la art.183 alin. (1) din Codul penal (normă care incriminează încălcarea regulilor de protecție a muncii).

Prin urmare, solicităm Curții Constituționale să aibă o abordare consecventă și să nu se îndepărteze la de jurisprudența sa, fără vreun motiv întemeiat. Altminteri, se generează insecuritatea juridică și incertitudine atât pentru subiecții dotați cu competența aplicării legii penale, cât și, mai ales, pentru destinatarii legii penale (justițiabilii).

2. Premisa incriminatorie

În alt context, este de remarcat că art.181² alin. (5) din Codul penal devine incident în ipoteza în care se acceptă cu bună-știință finanțarea partidului politic, a grupului de inițiativă sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale.

Această normă are la bază o premisă falsă, fiind o sursă de incertitudine și de insecuritate juridică.

În primul rând, concepția Codului penal al Republicii Moldova presupune că grupul criminal organizat sau organizația (asociația) criminală reprezintă un subiect al infracțiunii. Adică cel care comite infracțiunea.

Această realitate juridică rezultă și din noțiunile redată la art.46 (grupul criminal organizat este o reuniune stabilă de persoane care s-au organizat în prealabil pentru a comite una sau mai multe infracțiuni) și la art.47 (se consideră organizație (asociație) criminală o reuniune de grupuri criminale organizate într-o comunitate stabilă, a cărei activitate se întemeiază pe diviziune, între membrii organizației și structurile ei, a funcțiilor de administrare, asigurare și executare a intențiilor criminale ale organizației în scopul de a influența activitatea economică și de altă natură a persoanelor fizice și juridice sau de a o controla, în alte forme, în

vederea obținerii de avantaje și realizării de interese economice, financiare sau politice) din Codul penal.

Comiterea infracțiunii de către grupul criminal organizat sau organizația (asociația) criminală constituie o agravantă. În acest sens, în Partea Specială a Codului penal expresia „*Aceleași acțiuni: (...) săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală*”, se conține în 70 norme care incriminează infracțiuni (începând cu art. 140¹ – *utilizarea, dezvoltarea, producerea, dobândirea în alt mod, prelucrarea, deținerea, stocarea sau conservarea, transferarea directă sau indirectă, păstrarea, transportarea armelor de distrugere în masă*, și terminând cu art. 362¹ din Codul penal – *organizarea migrației ilegale*).

În contrast, la infracțiunea corelativă prevăzută la art. 181³ din Codul penal (finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum) nu este nicio mențiune/agravantă referitoare la comiterea infracțiunii de către grupul criminal organizat sau organizația (asociația) criminală.

Prin urmare, art.181² alin. (5) din Codul penal reprezintă dovada unei **distorsionări juridice, a unui corp străin în legea penală**. Acest lucru poate să conducă la condamnări arbitrare, contrar Constituției (art.22 în combinație cu articolul 1 alin. (3) și cu art. 23 alin. (2)) și Convenției Europene a Drepturilor Omului (art.7).

Mai mult, tot din perspectiva previzibilității și al garanțiilor suficiente împotriva arbitrariului, se reține că persoana nu are de unde să cunoască care sunt grupurile criminale organizate sau organizațiile (asociațiile) criminale. În Republica Moldova (și nu doar) nu există o listă a grupurilor criminale organizate sau organizațiilor (asociațiilor) criminale, așa cum este, de exemplu, în cazul organizațiilor teroriste (a se vedea <https://antiteror.sis.md/advanced-page-type/listele-teroriste>). Din nou, atestăm o insecuritatea juridică și o incertitudine atât pentru subiecții oficiali investiți cu aplicarea legii penale, cât și mai ales pentru destinatarii ei (a legii penale).

3. Lipsa unui prag valoric

Nu în ultimul rând, în lipsa unui prag valoric minim indicat în art. 181² alin.(5) din Codul penal, este pusă la îndoială respectarea în acest articol a principiului proporționalității incriminării. Aceeași teză a fost avansată și în raport cu alte norme din Codul penal^{**}. Astfel, nu este clar dacă intră sau nu sub incidența normei în discuție o acceptare a finanțării, de exemplu, de 10 lei sau de 100 lei? Este generatoare de coruptibilitate lăsarea la discreția celor, care sunt abilitați cu aplicarea legii penale, a stabilirii, în fiecare caz concret, a pragului valoric minim.

Pentru a înțelege specificul problemei abordate, nu se poate face abstracție de contextul istorico-legislativ al unor infracțiuni care interferează cu art. 181² alin.(5) din Codul penal.

^{**} Stati V. și Brînza S. *Inițiativa de perfecționare a cadrului normativ de incriminare a faptelor de corupție politică și electorală în Republica Moldova: opinii și sugestii*. (December 29, 2021). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4133536>.

În context, subliniem că art.181³ Cod penal (cu denumirea – *Finanțarea ilegală a partidelor politice, a concurenților electorali, a grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale*) a apărut în legea penală a Republicii Moldova grație Legii privind modificarea unor acte normative, nr.73 din 31.03.2022, în vigoare din 20.04.2022, având următoarea dispoziție:

„(1) *Finanțarea partidelor politice, a concurenților electorali, a grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale din surse interzise de lege*

(2) *Aceeași acțiune săvârșită în proporții mari*”.

Ulterior, prin Legea pentru modificarea unor acte normative, nr.336 din 08.12.2022, în vigoare din 01.01.2023, art.181³ Cod penal, a căpătat următorul conținut: „*finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum din surse interzise de lege săvârșită în proporții mari*”.

Cu alte cuvinte, Legea pentru modificarea unor acte normative, nr.336 din 08.12.2022, în vigoare din 01.01.2023 **a instituit pentru art.181³ Cod penal un prag valoric (o limită inferioară) al finanțării** partidelor politice a concurenților electorali, a grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale din surse interzise de lege – proporții mari (în sensul art.126 alin.(1) din Codul penal, depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei), care ocazionalizează răspunderea penală.

În condițiile în care proporțiile finanțării sunt în sume ce nu depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, cele comise intră în câmpul de aplicare a art.48³ din Codul contravențional.

În concluzie, delimitarea dintre sfera penală și sfera contravențională a finanțării ilegale a partidelor politice, a concurenților electorali, a grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale constă în pragul valoric.

În cazul normei a cărei constituționalitate se cere a fi verificată – art. 181² alin.(5) din Codul penal, **pragul valoric lipsește**.

De aceea, există toate temeiurile de a susține că, legiuitorul a apreciat și a expus inconsecvent și disproporționat pericolul social al subiectului finanțat (art. 181² alin.(5) din Codul penal) și a subiectului finanțator al partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum (art.181³ Cod penal).

În context, amintim că în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că, în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte ca infracțiune trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul „ultima ratio”, care semnifică că legea penală este unica măsură ce poate atinge scopul urmărit, altele de ordin civil, administrativ, disciplinar etc. fiind ineficiente în realizarea acestui deziderat.

În aceeași ordine de idei, Curtea a mai reținut că, din perspectiva principiului „ultima ratio” în materie penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să

prezintă un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală (Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 28 martie 2017, §§84-85).

Din păcate, legiuitorul nu a ținut cont de principiul „ultima ratio” în procesul de legiferare aferent dispoziției art. 181² alin.(5) din Codul penal, neglijând atribuirea de dozare și proporționalitate în folosirea mijloacelor penale.

Concluzii

Prevederile contestate conferă subiecților oficiali de aplicare a legii penale o putere discreționară nelimitată. De altfel, însăși judecătorul se află în dificultate, fiind pus în situația de a alege între mai multe variante posibile, fapt care generează soluții contradictorii, însă plecând de la situații de fapt identice sau similare în mod substanțial. Cu atât mai mult, justițiabilul se află într-o incertitudine și insecuritate juridică. El nu poate prevedea care va fi soluția instanței. Chiar făcându-se apel la consultanța de specialitate, persoana nu ar putea stabili, fără echivoc, dacă fapta sa ar cădea sub incidența normei contestate – art. 181² alin.(5) din Codul penal

Prin urmare, prevederile contestate nu trec testul previzibilității (sub aspectul puterii discreționare nelimitate și al lipsei unor garanții împotriva arbitrariului) în ipoteza în care art.181² alin. (5) din Codul penal ar viza și o remunerare a persoanelor care fac parte dintr-un partid politic (în speță, o presupusă remunerare neoficială, cu salariu în plic), în condițiile în care în Republica Moldova nu există o listă de grupuri criminale sau de organizații (asociații) criminale, fapt care conduce la încălcarea art.20, art.22, art.26, art.25, art.46 și art.127. în combinație cu art.1 alin. (3), art.23 și art.54 din Constituție, precum și a art.7 din Convenția Europeană. Lipsa de previzibilitate conduce la condamnări arbitrare, cu încălcarea normelor constituționale invocate.

Solicitare

Având în vedere cele menționate mai sus, solicităm respectuos Curții Constituționale să verifice constituționalitatea art.181² alin. (5) din Codul penal din perspectiva criticilor de neconstituționalitate avansate în prezenta sesizare.

F. Lista documentelor relevante

La examinarea acestei sesizări privind excepția de neconstituționalitate sunt pertinente următoarele documente:

- Rechizitoriul în cauza penală nr.2023970193;
- Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, privind admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, fapt pentru care semnez.

Data 06.11.2025

Semnatura _

ÎNCHEIERE

12 noiembrie 2025

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Centru

Având în componența sa :

Președintele completului de judecată,

Judecătorul:

Alexandru Spoială

Judecătorii:

Igor Chiroșca și Mihail Proca

Grefierul:

Victoria Ștefănuță

Cu participarea

Procurorului:

Ion Pripa și Roman Porubin

Avocatului inculpatei M.Tauber:

Sergiu Moraru

Avocatului Inculpatei P.P. "ȘOR"

Oxana Antonov-Loghin

judecând în ședință de judecată publică, cererea înaintată de către avocatul Sergiu Moraru în interesele inculpatei Marina Tauber privind ridicarea excepției de neconstituționalitate,

c o n s t a t ă :

1. Conform fișei de repartizare a dosarului, cauza penală nr.1a-980/25, parvenită în ordine de apel, la cererile de apel declarate de procurorul delegat în Procuratura Anticorupție, Roman Porubin, și de avocatul Sergiu Moraru în interesele inculpatei Marina Tauber împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 30 septembrie 2025 privind învinuirea Marinei Tauber și Partidului Politic "ȘOR" de comiterea infracțiunii prevăzute la art.art. 30,42 alin.(2), 45, 181/2 alin.(1), art.art.30, 42 alin.(3), 45, 181/2 alin.(5), art. art. 42 alin.(2), 45, 181/2 alin.(1), art. art.30, 42 alin.(2), 45, 181/2 alin.(5), art.303 alin.(3) din Codul penal, a fost repartizată, în mod automat-aleatoriu la 21.10.2025, completului de judecată: președintele completului Alexandru Spoială, judecătorii Igor Chiroșca și Mihail Proca - raportor.

2. În ședința instanței de apel din 06.11.2025, avocatul Sergiu Moraru în interesele inculpatei Marina Tauber a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției de la art.181/2 alin.(5) din Codul penal, menționând că această excepție vizează aspecte noi, și anume cercul de subiecți, premisa incriminatorie și lipsa unui prag valoric minim indicat în art.181/2 alin.(5) din Codul Penal, care pune la îndoială respectarea de către legiuitor în acest articol a principiului proporționalității incriminării, în raport cu care Curtea Constituțională nu s-a pronunțat.

3. În cadrul ședinței instanței de apel, avocatul inculpatului P.P. "ȘOR", Oxana Antonov-Loghin a susținut cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției de la art.181/2 alin.(5) din Codul penal. Procurorii Roman Porubiuin și Ion Pripa, au pledat pentru respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției de la art.181/2 alin.(5) din Codul penal.

4. Colegiul Penal, audiind opiniile participanților la proces, studiind materialele dosarului, consideră a admite cererea avocatului Sergiu Moraru în interesele inculpatei Marina Tauber și a sesiza Curtea Constituțională pentru a supune controlului

constituționalității a dispoziției de la art.181/2 alin.(5) din Codul penal, din următoarele considerente.

5. Potrivit art. 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția RM, „Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

6. Totodată aceleași prevederi se regăsesc și în art.4 alin.(1) lit. a) și g) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din data de 13.12.1994 și în art. 4 alin.(1) lit. a) și g) din Codul Jurisdicției constituționale.

7. La fel, Colegiul penal notează că, în temeiul Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016, s-a statuat că, în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

8. Mai mult decât atât, prin aceeași hotărâre, Curtea Constituțională, a relevat că, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

- excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

- prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

- nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

9. După această proiectare a cadrului normativ de referință, în speță, Colegiul penal reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din data de 09 februarie 2016.

10. Concomitent, potrivit prevederilor art.7 alin.(3) din Codul de procedură penală, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunță asupra constituționalității acestora. Alin. (3¹) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau

24
asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

11. Cu referire la ultimul aspect, deși prin Decizia nr.21 din 13.02.2025, Curtea a declarat inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.181/2 alin.(5) din Codul penal, Colegiul penal constată că prezenta sesizare vizează argumente noi sub aspectul altor critici, ce nu constituie un impediment pentru ridicarea excepției (*a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.40 din 08.05.2018*).

12. Alin. (3²) al art.7 din Codul de procedură penală, stabilește că, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei. Însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrângere. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.

13. În acest context, instanța constată că sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității a dispoziției de la art.181/2 alin.(5) din Codul penal, înaintată de avocatului Sergiu Moraru corespunde condițiilor stabilite la alin.(3¹) al art. 7 din Codul de procedură penală, de aceea, Colegiul penal consideră oportună admiterea cererii și remiterea acesteia în adresa Curții Constituționale.

14. În conformitate cu art. 7, 341-342 din Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru,

d i s p u n e :

Admite cererea avocatului Sergiu Moraru în interesele inculpatei Marina Tauber privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Remite în adresa Curții Constituționale, sesizarea avocatului Sergiu Moraru în interesele inculpatei Marina Tauber, pentru verificarea constituționalității prevederilor dispoziției art.181/2 alin.(5) din Codul penal.

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

Opinie separată.

Președintele completului,

Judecătorul

Alexandru Spoială

Judecătorul

Igor Chiroșca

Judecătorul

Mihail Proca